

DE ZEUMER



Heemkunde vereniging

1994-2



**MAAS
EN
SWALMDAL**

Beesel/Reuver/Belfeld/Swalmen
Postbus 4643
5953 ZG Reuver

Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal heeft de gemeenten Belfeld, Beesel en Swalmen als werkgebied. De vereniging stelt zich tot doel de kennis van en de belangstelling voor het eigen heem te bevorderen en te streven naar het behoud, herstel en bescherming van die waardevolle cultuurelementen die eigen zijn aan het heem.

De vereniging tracht dit doel te bereiken door o.a. onderzoek van bodem en archieven, het verzamelen en exposeren van streekeigen voorwerpen van geschiedkundige waarde, het houden van lezingen, cursussen, excursies, en het publiceren van bevindingen van de leden.

Redactie: Els van Geenen-Erdkamp
Jan Geerlings
Loe Giesen
Wim Hoezen
Coby Klinkhamer- van den Assem

Redactie-adres: Rijksweg 76
5953 AH Reuver

Bezorgers: Beesel:
Jan Geerlings

Swalmen:
Arie de Wit

Reuver:
Lambert Niemans

Belfeld:
Twan Ernst

De Zeumer is het kwartaalblad van heemkundevereniging Maas- en Swalmdal. Leden ontvangen dit blad alsmede het jaarboek voor f 30,- per jaar.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de ingezonden stukken. Overdrukken met vermelding van de bron zijn uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming.

Inhoud

Inhoud	1
Van de redactie	2
Jaarprogramma 1994	3
Mededelingen bestuur	4
Vondst maaskeien fundering in Asselt	9
Jaarboek 13 (1993)	11
Archief-ervaringen	13
Belfeld 100 jaar geleden	18
Archeon	20
Werkgroep archeologie in 1993	22

Van de redaktie

Nu de vakantieperiode aanbreekt is het voor velen reden om de onderzoeksactiviteiten op een lager pitje te zetten. Immers bij het -hopenlijk- mooie zomerweer past eigenlijk geen archiefbezoek of het urenlang achter de computer zitten. Voor de meesten is het dan ook de tijd om eens even afstand te nemen van hun hobby en om op die manier de accu weer op te laden.

Maar niet iedereen zal verstoken (willen) blijven van heemkunde of wat dies meer zij.

Zo zal menig een nu eindelijk de tijd vinden om de stapel 'nog te lezen' boeken, tijdschriften en artikelen (er is het afgelopen jaar zo veel lezenswaardigs verschenen) eens een kopje kleiner te maken.

Of een bezoek brengen aan een van de vele openluchtmusea (zie ook het artikel over Archeon, een nieuw museum/park in Nederland).

Of fiets- en wandeltochten door de omgeving maken en daarbij constateren dat deze weliswaar mooi is maar dat er ook al veel van dit moois verdwenen is.

Enfin, waar u ook voor kiest, veel plezier en een prettige vakantie.

Kopij voor de eerstvolgende Zeumer (94-3) s.v.p. inleveren vóór 1 september.

Zeumer 94-3 zal eind oktober verschijnen; Zeumer 93-4 eind december.

Jaarprogramma 1994

Het activiteitenprogramma voor 1994 ziet er, voor zover bekend, als volgt uit:

- | | |
|-------------|---|
| Juli - Aug. | Geen activiteiten wegens vakanties. |
| Sept. | Presentatie van jaarboek 1993. |
| 11 Sept. | Open monumentendag in Swalmen i.s.m. Milieu- en heemkundevereniging Swalmen. |
| 25 Sept. | Middag-excursie naar het museum van de "Stichting Studiegroep Leudal e.o." en wandeling in natuurgebied "Het Leudal". |
| 9 Okt. | Herfstwandeling samen met I.V.N. "De Steilrand"; voorheen I.V.N. Belfeld-Tegelen-Bessel. |
| 14 Nov. | Dia-Lezing door L. Giesen en W. Luys: "Belfeld in vroeger tijden". |
| 19 Dec. | Verenigingsavond met inbreng van eigen leden. |

Daar door omstandigheden de datum van een activiteit wel eens kan wijzigen, wordt u verzocht de infobladen en weekbladen goed te lezen of anders even contact op te nemen met iemand van het bestuur.

Mededelingen bestuur

Uit de Ledenvergadering

De op 21 februari j.l. gehouden ledenvergadering werd door ruim 25 personen bijgewoond. De kascontrole-commissie, bestaande uit Piet Crommentuyn en Jo Kersten, deelde de vergadering mee dat de boekhouding van de penningmeester in uitstekende staat verkeerde. Onze penningmeester werd dan ook door de ledenvergadering gedechargeerd. Van de kascontrole-commissie was Jo Kersten aftredend. Hij werd opgevolgd door Arie de Wit, die samen met Piet Crommentuyn de volgende keer de kas zal controleren.

Op deze vergadering werd het Huishoudelijk Reglement zodanig gewijzigd dat de bestuursleden voortaan om de drie jaar aftredend zijn. Zo wordt voorkomen dat niet meer het halve bestuur aan de beurt is om af te treden. Van het bestuur waren deze keer Jan Dijcks en Henri Smeets aftredend. Beiden hadden zich herkiesbaar gesteld en werden door de ledenvergadering bij acclamatie herkozen.

Tevens werd op deze vergadering het voorstel tot contributieverhoging aangenomen. Gezien de in de afgelopen jaren steeds verder oplopende lasten (o.a. jaarboek en huisvesting) zag het bestuur zich hiertoe genooddaakt. Daarom werd voorgesteld de contributie met f 2,50 te verhogen. De nieuwe contributie bedraagt m.i.v. 1-1-1995: f 20,- voor jeugdleden, f 32,50 voor senior-leden en f 60,- voor leden-begunstigers.

Gemeentelijke monumentencommissie Beesel

Na de gemeente Swalmen is nu ook de gemeente Beesel een gemeentelijke monumentencommissie rijker. Deze commissie bestaat uit 3 personen, waaronder onze voorzitter die namens de heemkundevereniging zitting in de commissie heeft.

De eerste opdracht die de commissie zich gesteld ziet is het samenstellen van een gemeentelijke monumentenlijst. Inmid-

dels is er n.a.v. een in 1989 uitgevoerde inventarisatie door Marieke Laverman van de K.N.O.B. (Koninklijke Oudheidkundige Bond) een voorlopige lijst opgesteld. Helaas bleek hierbij dat al een aantal panden van de voorlopige lijst moest worden afgevoerd. Deze waren tussen 1989 en 1994 verdwenen, zoals het klooster in Beesel en de fabrikantenwoning van Trienekens aan de Stationsstraat in Reuver. Van een ander pand, boerderij de Kamp, moeten we ons na de ingrijpende verbouwing afvragen of het nog wel de moeite waard is om deze op de lijst te zetten. Een tweetal gevels heeft men bij de verbouwing laten staan, terwijl de rest geheel veranderd is. Niettemin is er nog een groot aantal panden dat voor de lijst in aanmerking komt.

Met de instelling van genoemde commissie wordt de gemeente de vergunning verlenende instantie voor Rijks- en gemeentelijke monumenten.

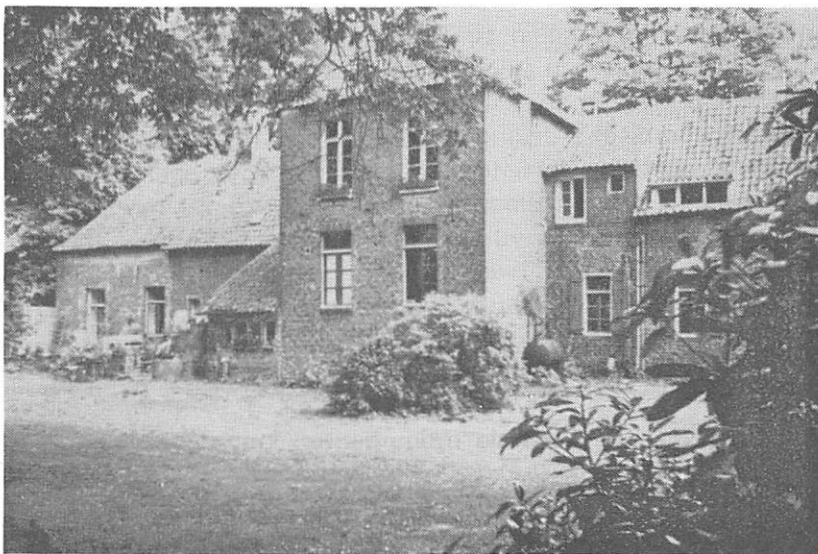


Foto: Oud-Waterloo uit het begin van de 18de eeuw. Een pand dat op de Rijksmonumentenlijst staat en zeker aan een verantwoorde opknapbeurt toe is.

Inmiddels zijn er plannen in de maak om het om te bouwen tot hotel. Waakzaamheid blijft geboden.

De R-73

Politiek Limburg geeft er op alle fronten uiting aan te kiezen voor het Oost-tracé. Dit past namelijk het beste in het voorontwerp Streekplan Noord- en Midden-Limburg. Dit ondanks de duidelijke uitkomst uit de projektnota/MER (Milieu- Effect Rapportage) Rijksweg 73-Zuid, waaruit blijkt dat de R73 op de oostoever vele malen duurder is. Ook de bedreiging van Natuur en Landschap is op de oostoever desastreus in vergelijking met de westoever.

In de reactie op de MER heeft ook de heemkundevereniging haar standpunt weergegeven. Aanleg van de R-73 op de oostoever is voor haar onaanvaardbaar. Deze zal grote schade toebrengen aan natuur, landschap, geomorfologie, cultuurhistorie en archeologie van het Roer- en Swalmdal. Daarnaast zal de geluidsoverlast toenemen. De vereniging heeft dan ook gekozen voor aanleg van een autoweg op de westoever met aanvullende maatregelen te Tegelen, Swalmen en Roermond om zo de kernen van het drukke doorgaande verkeer te bevrijden. Op deze manier wordt er een evenwicht gevonden tussen economische belangen en onze eigen leefomgeving. Inmiddels heeft de ministerraad gekozen voor aanleg op de oostkant van een enkelbaans autoweg. Deze zal mogelijk in 2004 worden uitgebouwd tot autosnelweg. Dit besluit moest nog even in de laatste week van het bestaan van het kabinet Lubbers worden doorgedrukt. Hopelijk zal de nieuw gekozen regering een verstandiger besluit nemen. We wachten af.

Inhaaloperatie inventarisatie monumenten jonge bouwkunst

Onder monumenten wordt in het algemeen verstaan:

Alle zaken die ouder zijn dan vijftig jaar en van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun betekenis voor de wetenschap of hun cultuurhistorische waarde.

Daar in 1900 de laatste grote inventarisatie door de Rijksdienst Monumentenzorg plaatsvond, waren tot voor kort vrijwel alle Rijksmonumenten van voor 1850. Om deze ach-

terstand in te lopen werd in 1988 begonnen met het Monumenten Inventarisatie Project, kortweg het MIP. Hierbij werden alle monumenten in de gemeenten beschreven tussen 1850-1940. De inventarisatie duurde van 1988-1992. Gemiddeld waren er in Limburg steeds drie onderzoekers en een projectleider bij betrokken. Zo werden er 12.000 objecten beschreven en 25 waardevolle gebieden. Binnenkort wordt bekeken welke van die panden (of beschermde dorpsgezichten) een bijzondere status krijgen. Dan start namelijk het vervolg op het MIP, het Monumenten Selectie Project (MSP). De provincie moet dan een keuze maken. Naar verwachting zo'n negen procent van de monumenten wordt dan Rijksmonument. Nederland heeft nu in totaal 43.000 van die monumenten, en dat gaan er 47.000 worden. Als een gebouw eenmaal Rijksmonument is, dan gaan de handen uit de mouwen voor weer een nieuw project: de restauratie (MRP). Daar moeten uiteraard centen voor op tafel komen. Dat is ook de reden dat er tot nog toe zo weinig is gedaan aan onderhoud en restauratie. Dat konden gemeenten en provincies domweg niet betalen. Op dit moment stelt het ministerie van WVC nog jaarlijks 95 miljoen gulden beschikbaar voor restauratie en onderhoud en dat is een schijntje van wat er in werkelijkheid nodig is.

Maar onlangs presenteerde de minister van WVC een plan om dat bedrag structureel te verhogen. Tot en met 1999 zou er jaarlijks 129 miljoen bij moeten komen, vervolgens tot 2005 146 miljoen. Vanaf 2005 wordt het minder, omdat dan verwacht wordt dat de achterstand is ingelopen.

Het door de inventariseerders opgesteld MIP-rapport bestaat steeds uit drie delen:

Hoofdstuk I: Gebiedsbeschrijving

Hoofdstuk II: Gemeentebeschrijving

Hoofdstuk III: Geïnventariseerde objecten.

De MIP-rapporten van de gemeente Beesel, Belfeld en Swalmen liggen voor de geïnteresseerden bij de heemkundevereniging ter inzage.

Boek "Van pannesjop tot kleiwarenindustrie"

Op de van 28 mei t/m 10 juni gehouden tentoonstelling werd het fotoboek "Van pannesjop tot kleiwarenindustrie" gepresenteerd. Het is een omvangrijk boekwerk geworden van 84 pagina's op A-4 formaat en voorzien van een groot aantal foto's van de kleiwarenindustrie in Belfeld, Beesel, Reuver en Swalmen. Het schitterend boekwerk is, uiteraard zolang de voorraad strekt, nog steeds te verkrijgen en wel voor leden voor de speciale-ledenprijs van 10 gulden.

Vondst maaskeien fundering in Asselt

Op zaterdag 6 november werden achter camping Maaszicht in Asselt in opdracht van dhr. L. Heijmans, eigenaar van de camping, enkele grondwerkzaamheden uitgevoerd t.b.v. een uitbreiding van de camping met een aantal staanplaatsen. Bij het graven van een sleuf voor een grondkabel werd op een diepte van ca. 60 cm een fundering? aangesneden bestaande uit los op elkaar gestapelde maaskeien en stukken zandsteen. De onderkant van de fundering bevond zich op een diepte van ca. 1 m beneden het maaiveld. De breedte van de fundering bedroeg ca. 40 cm.

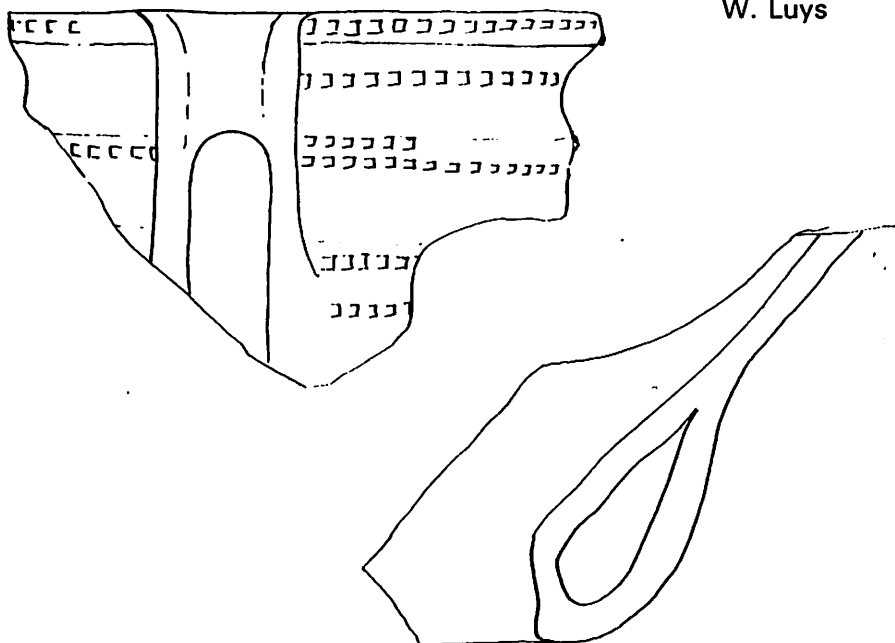
Bij een bezoek aan de eigenaar vernamen we dat enkele jaren geleden op een afstand van ca. 20 meter van deze vindplaats en eveneens bij het leggen van een grondkabel, een vrijwel identieke fundering was aangesneden. Deze werd door de machinist van de graafmachine snel verwijderd met de opmerking dat dit wel eens een Romeinse weg zou kunnen zijn. Bij melding zou men wel eens de werkzaamheden kunnen stilleggen. Daarom werd het gevonden muurwerk discreet verwijderd; ook al vanwege het feit dat het in hun ogen niet duidelijk was of het wel een archeologische vondst betrof. Nu bij werkzaamheden opnieuw maaskeien gevonden werden, kreeg men het vermoeden dat er toch iets meer aan de hand was. Vooral toen in de nabijheid enkele aan elkaar passende scherven werden gevonden. Het betrof een drietal met ingedrukte vierkantjes versierde randscherven van geelwit matig hard baksel, waaronder één scherf met band-oor. Deze scherven werden door de Werkgroep archeologie aan elkaar gevoegd. Het betreft waarschijnlijk een deel van een kan met tuit, die tot het Karolingische Badorf-aardewerk gerekend kan worden d.w.z. tussen ca. 750-900 na Chr. Tevens kwamen er enkele botfragmenten en kiezen tevoorschijn. De kiezen behoren waarschijnlijk toe aan een varken. De determinatie van het botfragment is nog niet helemaal duidelijk.

Afgesproken werd om een vervolg-onderzoek te doen, waarbij d.m.v. boringen de loop van deze fundering vastgesteld

kon worden. Hierbij zou de Stichting RAAP ingeschakeld worden.

Half maart 1994 werden op het betreffende terrein door de Stichting RAAP enkele weerstandsmetingen uitgevoerd. Dit onderzoek leverde helaas geen nieuwe gegevens op. Wel moest de eigenaar nog meer sleuven graven en hij zou ons waarschuwen als er nog iets tevoorschijn kwam.

W. Luys



Kaartblad: 58 D	Coördinaten: 98.74 / 360.30
Gemeente: Swalmolen	Objekt: Badorf-kan
Datum: april '94	
Schaal: 1:1	Inv.nr. -
Tekenaar: W. Bouts	Collectie: E. Heymans
HEEMKUNDEVERENIGING MAAS EN SWAI MIDAI.	

Fragment Badorf-kan. Schaal 1:4. Tekening W. Bouts.

Jaarboek 13 (1993)

De voorbereidingen voor het 13e jaarboek van onze vereniging zijn in volle gang. De redactie heeft inmiddels al de nieuwe inhoud samengesteld en de toegezegde artikelen zijn grotendeels binnen. Deze inhoud is wederom gevarieerd en ziet er onder voorbehoud als volgt uit:

- Voorwoord eregast Sjra Vintcent.
- Jaarkroniek 1993 (J. Hodselmans, J. Thijssen, H. Verkoyen, G. Vintcent).
- "Asse kump, den kump se". Hoog water 23 december 1993 (redactioneel)
- Belfeld tijdens de winter van 1890 (J. Geurts).
- Oude grafmonumenten in de regio: Beesel (F. Geerlings).
- Een gevecht aan de Swalm tussen Pruisische en Franse troepen in 1793 (W. Luys).
- De Wilde Hoeve te Reuver (deel 2) (L. Giesen).
- Wapen en vlag van Belfeld (J. Poels)
- De familie Reijnders te Beesel en Reuver (deel 2) (P. Reijnders).
- Artikel over "Hoessjlachte" (J. Thijssen).
- Boeken in de regio (F. Geerlings).
- Jaarverslag 1993 van onze vereniging (H. Smeets).

De presentatie zal in juli of september plaatsvinden. Deze late datering heeft te maken met het feit dat diverse redactieleden momenteel nog druk doende zijn met het boek "De kleiwaren-industrie in Belfeld, Reuver, Beesel en Swalmen" dat tijdens de tentoonstelling eind mei gepresenteerd moet worden.

F. Geerlings

Bijgaand een foto uit het artikel "Asse kump, den kump se",
waarop de Asselter Hof volledig in het water staat.
(foto: W. Cluitmans)



Archief-ervaringen

Moeizaam onderzoek

Men kan vreugdevolle ontdekkingen doen, maar dan toch tijdelijk, maar hopelijk niet voorgoed, vastlopen.

Dat is mij dan ook al weer twee keer overkomen in Helmond. Iedere keer denk ik een andere ingang tot de trouwregisters gevonden te hebben, doch steeds lukt het mij niet een huwelijksdatum voor mijn Mathijs en Hendersken te ontdekken.

Na uitpluizen van het doop- en trouwboek, dat bij tijd en wijle van achter naar voren, en zelfs ook 'ondersteboven' gelezen moest worden, en de trouwregisters van de schepenbank, gaf ik het iedere keer maar weer even op.

Ik zal mijn geluk heus in de omliggende plaatsen moeten zoeken.

Dat betekent een reis naar de archieven in Deurne en Eindhoven.

Toch een vondst!

Doch zo erg negatief zijn de resultaten tot nu toe ook weer niet.

Intussen heb ik namelijk ontdekt, dat Hendersken's grootvader naast de patroniem Driessen, een achternaam had, 'Weghels', en bovendien, dat hij advocaat was.

Dit was in de eerste helft van de 17e eeuw.

Dan moet er nog wel iets meer van hem te vinden zijn, dacht ik. Goed voor een volgende speurtocht.

De achternaam ontdekte ik het eerst, bij de dopen van zijn kinderen uit een later huwelijk.

Door de jeugdige opstelling van deze opa, raakten de familie-verhoudingen enigszins uit het evenwicht.

De onderlinge relaties zullen er waarschijnlijk niet onder geleden hebben, want Matthijs was in 1652 doopgetuige, nadat er weer een 'tante' van zijn vrouw, resp. 'oudtante' van zijn kinderen, geboren was. Uit dit huwelijk van de grootvader bleef maar één van de acht kinderen in leven.

Dat de grootvader advocaat was, ontdekte ik in een protocol, waarin de overdracht van een huis, dat gelegen was naast de

erve van 'advocaat Aert Weghels excelentie licentia', aan de Corte Steenstraete in Helmond.

Hieruit blijkt, dat het nuttig is ook bij overdrachten van voor ons onbekende families, vooral te letten op de belendingen.

Het kunnen burens zijn geweest van onze voorouders.

Op zo'n manier kan men hun woonplek traceren, vooral als zij nogal honkvast blijken te zijn geweest.

De gilden

Na dit kijkje in het familieleven, had ook het openbare leven in Helmond mijn belangstelling opgewekt.

Een plechtig moment!

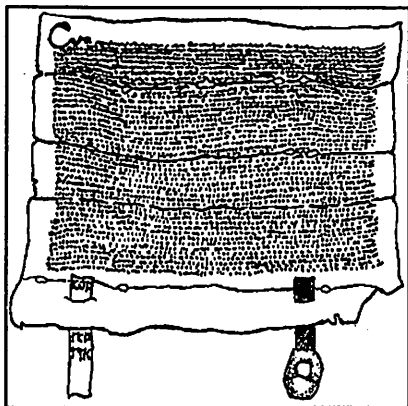
Het charter van de droogscheerders, kleermakers en hoedemakers uit 1585, op een tafelgroot zuurvrij karton, bedekt met een doorzichtige plaat (acryl?) werd voor mij aangedragen.

Mijn wens om hier een foto van te bestellen, moest ik echter omzetten in een onstilbaar verlangen.

Het werd afgeraden, de tekst was hier en daar doorgelopen, en de foto zou erg groot moeten zijn, om het geheel tot zijn recht te laten komen.

De prijs, 25 gulden, zou dan te hoog zijn, voor het slechte resultaat.

Om toch een beeld te bewaren, heb ik de omtrekken en de slijtgaatjes maar nagetekend.



Gelukkig bleek er een transcriptie te zijn, een charter uit 1787. Dit charter, dat geschreven was in het duidelijke handschrift van die tijd, was goed te lezen.

Maar..... het was tafelbreed, zodat het heel wat tijd kostte eer het overgeschreven was. Ik moest dit heen en weer lopend langs de tafel doen met behulp van een vergrootglas.

Het leverde mij wel veel belangstelling op van mijn medearchiefbezoekers,

Boeken en tijdschriften

De clou van het verhaal is echter, dat ik bij een volgend bezoek aan Helmond, neuzend in de bibliotheek, een boek aangereikt kreeg, waarin de totale tekst van alle charters stond.

Dit had ik kunnen weten, natuurlijk!

Maar toch heb ik er geen spijt van, het geeft een voldaan gevoel, wanneer je de originele stukken kunt zien en bovendien de tekst nog eens kunt toetsen aan je eigen waarneming.

Het hierboven genoemde boek, met de titel 'Helmond in het Verleden', geschreven door A.M. Frenken, Pr. staat nu op mijn verlanglijstje, doch ik zal er de bekende boekhandels met een tweedehands boekenbestand voor moeten afreizen.

Om toch vast vooruit te kunnen met het bestuderen van het Gildewezen heb ik het hele hoofdstuk over de Ambachtsgilden laten kopieëren.

Ook het tijdschrift De Vlasblom, dat altijd in de studiezaal ligt, levert aardige artikelen op en ook daaruit kon ik nog zeer veel wetenswaardigs putten, betreffende de keuren (boetes, straffen) van de stad Helmond bijvoorbeeld.

Op deze manier krijgt men een aardig beeld van het leven in de zeventiende eeuw. Onder andere ook van de kringen der lakenkooplieden en hoedemakers.

De lakenverkopers in Helmond verkochten, naast vele andere zaken, allerlei soorten wollen lakens, niet alleen Engelse, Trichtse en Weertse, doch ook Overpeelse. Dit laatste wijst er dus nogmaals op, zoals ik al eerder schreef, dat er veel kontakten tussen de bewoners aan beide zijden van de Peel geweest zijn.

Ook heb ik kennis genomen van het feit, dat in Helmond de hoedenindustrie in de 16e en de eerste helft van de 17e eeuw in hoge bloei stond.

Uit 'alle oorden des lands' kwamen aanvragen om Helmondse hoeden, manshoeden en vrouwenhoeden, gekleurde en ongekleurde, strooien en vilten.

Blijkbaar waren de Helmondse hoeden ook zeer gewild bij de legeroversten en de landelijke ambtenaren, want vaak werden hun die door de stadsregenten, gevraagd of ongevraagd, ten geschenke aangeboden.

Bij bestellingen werd ook wel gesproken van bijvoorbeeld 'drie hoge vilten'.

In 1622 had de stad een te-veel aan arbeidskrachten in het hoedemakersbedrijf, zodat sommigen al elders hun kost gingen zoeken.

Omstreeks 1635 waren er in Helmond 50 of meer meesters van het hoedemakersambacht en 'diversche maechden ende knechten om de wolle, noodich tot hoedenmaecken te prepareren'.

Daarna raakte de hoedemakersindustrie in verval, omstreeks 1650 hoorde men er de klacht, dat het hoedemakers- en weversambacht, die de hoofdbron van inkomsten voor Helmond vormden, zo goed als te niet waren gegaan.

In 1653 waren er in het hoedemakersambacht niet meer dan 15 meesters, die nog maar weinig volk aan het werk hadden. Op 29 december 1653 wordt het derde kind van Matthijs en Hendersken in Venray gedoopt.

Dus ook zij waren toen uit Helmond weggetrokken en zij zullen niet de enigen geweest zijn, die hun heil elders zijn gaan zoeken !

In 1736 klaagden de kleermakers, dat er binnen de stad wel driemaal zoveel meesters gekomen waren als vóór 25 jaren.

Zij waren er boos over, dat deze nieuwelingen maar 6 gulden hoefden te betalen, net als zij zelf.

Zij verzochten om zwaardere toelatingseisen voor buitenpoorters. Behalve hogere lasten voor de leerlingen vonden zij, dat

de meesters in plaats van 6 gulden, voortaan 40 gulden zouden moeten betalen.

De magistraat wilde hier echter niet op ingaan.

Wel zou er strenger op toegezien worden, dat buitenpoorters hun belastingen op tijd betaalden.

Zo kunnen we hier ook weer uit leren, dat er niets nieuws onder de zon is.

Een goede raad voor het onderzoek in andere contreien:

Vergeet niet op zoek te gaan naar artikelen, het leven betreffend in de periode, die wij daar ter plekke bestuderen.

Publicaties van de plaatselijke heemkundevereniging en boeken over de plaatselijke geschiedenis zijn over het algemeen wel in de bibliotheek van een gemeente- of streekarchief te vinden.

Coby Klinkhamer-van den Assem

Belfeld 100 jaar geleden

A P R I L

De landbouwer J.R. wordt door de arrondissementsrechtbank te Roermond wegens het ontduiken der provinciale hondenbelasting, veroordeeld tot een geldboete van *f* 2,- of 1 dag hechtenis.

* * *

De jaarwedde van hulponderwijzer Franciscus Dominicus Hommen wordt m.i.v. 1 juli met *f* 50,- verhoogd.

* * *

Ook dit jaar worden er 'slechts' vijf huwelijken ingezegend, waarvan in deze maand:

1. Johan Theeuwen en Maria Angelina Verheijden uit Haelen.
2. Jan Theodoor Schreurs en Elisabeth Petronella Kurstjens.
3. Willem Hubert Naus uit Tegelen en Petronella Hubertina Dings.
4. Gerard Ambaum en Petronella Hubertina Curvers uit Blerick.

In mei volgt dan nog:

5. Theodoor Lankes en Hendrina Hubertina Valentijn uit Venlo.

* * *

Van de kandidaten voor kantonnier op de wegen van Belfeld naar Maalbeek en naar Geloo, zal Simon Wijnands gevraagd worden of hij per 1 mei aangesteld wil worden. Zulks tegen 75 cent per dag.

M E I

Wegens het door Simon Wijnands niet nakomen van de voorschriften van de gemeenteraad, wordt Gerard Jacobs uit Geloo als kantonnier benoemd.

* * *

In de pannenfabriek van A. Beurskens ontstond een dezer dagen brand in een hoop takkenbossen. Een gedeelte van het dak werd vernield. De schade wordt geraamd op f 230,-.

J U N I

De gemeenteraad besluit subsidie aan te vragen voor het maken van een kiezelweg vanaf het viaduct tot aan het nieuwe station.

Tevens wordt besloten met notaris Vogels te spreken over de procenten van verkoop en verpachting van gemeenteground want er wordt beweerd dat die veel te hoog waren.

Wim Hoezen

Archeon

Niet ver van Alphen aan de Rijn is begin april een uniek archeologisch park geopend ter grootte van ruim 60 ha. In dit park, Archeon genaamd, wordt door rekonstrukties uit de prehistorie, Romeinse tijd en Middeleeuwen vroegere landschappen en hun bewoners tot leven gewekt.

Het park is een voortvloeisel uit het feit dat archeologen zich tegenwoordig vooral bezig houden met het reconstrueren van het dagelijks leven van onze voorouders. Wat deden ze de hele dag, wat aten ze, hoe zagen hun huizen eruit, wat was de sociale structuur van hun samenleving, wat kunnen we leren uit het begravingsritueel en hoe sprong men om met het milieu? Al deze kennis kan binnen de muren van een "klassiek" museum nooit worden gerealiseerd. Het vereist een themapark met rekonstrukties incl. bijbehorende omgeving.

Prehistorie:

Bij de prehistorie gaat het om vrij kleine objecten, die groter worden naarmate de tijd vordert. In het prehistorische gebied zijn o.a. hutten van jagers-verzamelaars (n.a.v. opgravingen bij Bergumermeer in Friesland). Verder een Bandkeramisch dorp, waarvoor huizen model hebben gestaan, die gevonden zijn bij opgravingen in Geleen en Stein. Voorts boerderijen uit de Late Steentijd (Neolithicum), zowel uit de droge als uit de natte delen van Nederland. Deze zullen in een volgende fase worden aangevuld met o.a. een vuursteenmijn, een hunebed en grafheuvels.

Romeinse tijd:

De Romeinse nederzetting bestaat uit een woonblok van een vijftal huizen (naar een voorbeeld opgegraven in Voorburg). Deze huizen hadden zowel de functie van woonhuis als van werkplaats. Zo heeft er o.a. een pottenbakker zijn ovens staan. Verder hoort bij de nederzetting een door de Romeinen gebouwde versterking (castellum genoemd), een tempel (n.a.v. de gevonden tempel in Cuijk), een Romeinse herberg (Nijmegen), een badgebouw (naar voorbeeld van het opgegra-

ven Thermen-complex in Heerlen), een amfitheater, een forum, en een Romeinse haven. De Romeinse nederzetting wordt geaccentueerd door inheemse gebouwen uit die tijd. In de herberg kan er op Romeinse wijze gegeten worden in authentiek ingerichte kamers en bezoekers kunnen in het badhuis op Romeinse wijze een bad nemen.

Middeleeuwen:

De Middeleeuwse stad Gravendam (14de eeuw) bestaat uit een 20-tal huizen van middeleeuwse ambachtslieden. Tevens wordt in het landschap de ontginning van de Hollandse veengebieden weergegeven.

De Romeinse haven, de haven van Dorestad en de ligging van de Laatmiddeleeuwse stad Gravendam aan het water, maken rondvaarten mogelijk.

De rekonstrukties worden verlevendigd door typerende activiteiten, die een beeld geven van het leven in de betreffende tijd: pottenbakken, vuursteen bewerken, hout hakken, het maken van kleding en schoeisel, het bakken van brood, enz. Kortom een buitengewoon interessant park, dat de moeite van een bezoek zeker waard is.

De toegangsprijs bedraagt voor volwassenen f 23,50 en voor kinderen vanaf 4 jaar f 17,50.



W. Luys

Interieur Romeinse boerderij

Werkgroep archeologie in 1993

Hoewel de activiteiten van de Werkgroep archeologie ook in het jaarverslag van de vereniging belicht worden, willen we toch van de gelegenheid gebruik maken om in deze Zeumer de activiteiten wat uitvoeriger te belichten.

De Werkgroep Archeologie was ook in 1993 weer erg actief. Zoals gewoonlijk kwam de groep elke maandagavond bij elkaar om gegevens uit te wisselen, vondsten te tekenen en te restaureren. Tevens werd er gewerkt aan de inrichting van een viertal vitrines met vondstmateriaal uit onze regio.

Opvallend was dit jaar het grote aantal metalen voorwerpen uit de IJzertijd, de Romeinse tijd en de Vroege middeleeuwen die gevonden werden. Dit werd mede veroorzaakt door het feit dat één der leden van de werkgroep systematisch met een metaaldetektor de bouwvoor afzocht. Hoewel de werkgroep in het algemeen geen voorstander van deze methode is, is deze manier langzamerhand een aanvulling op de veldkartering aan het worden. Met name de laatste tientallen jaren worden bronzen voorwerpen in de bodem sterk door verzuring aangetast. Helaas signaleren we nog wel eens personen met een detektor, die alleen maar erop uit zijn om hun persoonlijke collectie te verrijken en die niet de moeite nemen om vondstomstandigheden en vindplaats vast te leggen en te melden, waardoor belangrijke gegevens voor eeuwig verloren gaan.

Om op de hoogte te blijven van nieuwe ontwikkelingen en opgravingsresultaten in de regio werden diverse lezingen bezocht. Tevens werd een bezoek gebracht aan enkele tentoonstellingen en werd er deelgenomen aan een Archeologisch Congres in Geldern en de Archeologendag in Sittard. Hier was de werkgroep met een stand aanwezig en werd door W. Luys een lezing gehouden over de TRAP-route in Swalmen.

Veel tijd ging ook dit jaar weer zitten in het natrekken van vondstmeldingen, het signaleren van bedreigingen, het bijhouden van het documentatie-systeem en het doorgeven van

vondstmeldingen aan de ROB. Ook werden weer op de akkers en in enkele bouwputten de nodige waarnemingen uitgevoerd.

In Belfeld werden op een terrein met jonge aanplant Romeinse oppervlaktevondsten gedaan. Een nader onderzoek leverde geen nieuwe gegevens op.

Op 1 mei werd in Swalmen niet ver van een terrein met daarin restanten van een Romeinse villa, een booronderzoek uitgevoerd. Hier waren namelijk tijdens een wandeling enkele fragmenten Romeins aardewerk gevonden. Bij het onderzoek kwamen fragmenten tevoorschijn van een dolium (voorraadvat), terra sigillata en Romeins dakpanmateriaal.

In dezelfde maand werd medewerking verleend aan een uitzending van Omroep Maas- en Grens over monumenten. Loe Giesen nam hiervan de historische aspecten voor zijn rekening en W. Luys droeg informatie aan over de Romeinse weg en het grafheuvelcomplex op het hoogterras in Swalmen.

In juli gingen weer een aantal leden van de werkgroep een aantal dagen naar een archeologisch interessante streek. Dit jaar werd gekozen voor een streek in Noord-Frankrijk en wel de omgeving van Amiens. Hier werd het archeologisch park Samara bezocht, waar buitengewoon interessante rekonstrukties van prehistorische huizen en werkplaatsen te zien waren. Ook het erbij gelegen museum met rekonstrukties was erg leuk. Niet zo leuk was dat hier door onbekenden de auto van onze voorzitter gemold werd. In België werd een bezoek gebracht aan het Archeologisch park van Aubechies, waar met veel zorg prehistorische huizen en hun interieurs gerekonstrueerd waren. Ook waren hier vele demonstraties van mensen in klederdrachten uit die tijd. Deze werden natuurlijk door ons met genoegen op foto en video vastgelegd. Bij Bavay, waar de grote Romeinse heerbaan Bavais-Heerlen-Maastricht begon, was nog een interessante universitaire opgraving aan de gang naar een Romeinse basilica. Tevens werd het nabijgelegen Romeins museum bezocht. Jammer dat het niet alleen een wat ouderwetse indruk maakte, maar dat ook de beteksting slecht verzorgd was.

Op 9 september werd de TRAP-route Swalmen geopend. Het bijbehorend gidsje, dat door de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) werd uitgegeven en waarvoor W. Luys de tekst schreef, werd bij die gelegenheid aan P. Op de Camp, wethouder voor cultuur bij de gemeente Swalmen, aangeboden. Het is een schitterende route geworden langs een aantal archeologische en historische bezienswaardigheden. Tevens werden in dit kader door de ROB en de Stichting IKL enkele grafheuvels en een deel van landweer de Wolfsgraaf in het Groenewoud gerestaureerd.

De schans in Beesel kwam na een opgraving van enkele jaren geleden op 4 oktober opnieuw in de picture door een onderzoek van drs. Joep Orbons van de Stichting Raap (een stichting, die zich bezig houdt met archeologische veldkartering). Hier werden met hulp van een lid van de werkgroep op het schansterrein en de omgrachting een groot aantal weerstandsmetingen uitgevoerd. Dit onderzoek zal in 1994 nog worden voortgezet.

Op camping Heijmans in Asselt konden op 14 november bij graafwerkzaamheden enkele interessante waarnemingen worden gedaan. Het betrof funderingsresten van een mogelijk 9de eeuws gebouw, dat bestond uit op elkaar gestapelde maaskeien. Zie verslag elders in de Zeumer.

De Limburgse correspondentendag werd op 20 november in onze verenigingsruimte gehouden. Hier namen ca. 22 ROB-correspondenten aan deel. Zij werden ontvangen met koffie en vlaai, waarna er een vergadering o.l.v. provinciaal-archeoloog Henk Stoeperker belegd werd. Na de middagpauze werd een bezoek gebracht aan landweer de Wolfsgraaf en de grafheuvelgroep uit de Bronstijd in Swalmen, die in het kader van het TRAP-project Swalmen gerestaureerd werden. Vooral de grafheuvels kwamen in het licht besneeuwde landschap mooi uit.

Al met al kan de werkgroep terugzien op een heel vruchtbaar jaar.

W. Luys